

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Aleše Nezdařila a soudkyň Mgr. Markéty Jiráskové a JUDr. Blanky Trávníkové ve věci

žalobkyně: **I. O.**, narozena dne xxx
bytem Xxx, Xxx
zastoupena advokátem Mgr. Jiřím Šubrtem
sídlem T. G. Masaryka 250, 783 44 Xxx xxx

proti
žalované: **Kooperativa pojišťovna, a.s., Vienna Insurance Group**
IČO 47116617, sídlem Pobřežní 665/21, 186 00 Praha 8
zastoupena advokátkou Mgr. Ivanou Stlukovou
sídlem Vodičkova 730/9, 110 00 Praha 1

o zaplacení 271 666 Kč,

k odvolání žalované proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 8 ze dne 5. listopadu 2020, č. j. 11 C 196/2018-116,

takto:

- I. Rozsudek soudu I. stupně se ve výroku I. **mění** tak, že se žaloba o zaplacení částky 163 000,20 Kč zamítá; jinak se ohledně uložení povinnosti žalované zaplatit žalobkyni částku 108 665,80 Kč do tří dnů od právní moci rozsudku **potvrzuje**.
- II. Žalobkyně je povinna zaplatit žalované na náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů 19 753,60 Kč, k rukám Mgr. Ivany Stlukové, advokátky, do tří dnů od právní moci rozsudku.

Shodu s prvopisem potvrzuje Martina Hájková

Odůvodnění:

1. Napadeným rozsudkem soud I. stupně uložil žalované povinnost zaplatit žalobkyni částku 271 666 Kč do tří dnů od právní moci rozsudku (výrok I.) a povinnost zaplatit žalobkyni náhradu nákladů řízení ve výši 101 316,90 Kč do tří dnů od právní moci rozsudku k rukám Mg. Jiřího Šubrtu, advokáta (výrok II.).
2. Rozhodl tak o žalobě, kterou se žalobkyně po žalované domáhala zaplacení částky 271 666 Kč představující dílčí nároky doplatků pojistného plnění jako přímé nároky vůči pojišťovně škůdce dle zákona č. 168/1999 Sb., a to v podobě náhrady za ztrátu na výdělku za období od 21. 6. 2017 do 28. 2. 2018 ve výši 18 260 Kč, náhrady za ztrátu na výdělku za období od 1. 3. 2018 do 1. 4. 2018 ve výši 1 512 Kč, náhrady bolestného ve výši 139 600,50 Kč, náhrady poplatku za zpracování zprávy ve výši 100 Kč, náhrady nákladů za pobyt v lázních Xxx ve výši 1 260 Kč, náhrady nákladů za léky ve výši 412,50 Kč, náhrady nákladů za lék Xxx a neproplacené jízdné ve výši 606 Kč a náhrady ztížení společenského uplatnění ve výši 109 915 Kč. Žalobkyně uvedla, že ke škodě došlo v důsledku škodní události dne 20. 6. 2017, kdy řidič osobního motorového vozidla VW Passat Variant, RZ: xxx, M. R., po předchozím zastavení vozidla při pravém okraji vozovky začal s vozidlem couvat, přičemž přehlédl za jeho vozidlem stojící žalobkyni s jízdním kolem, došlo ke střetu zadní části vozidla s jízdním kolem a k následnému pádu žalobkyně na vozovku, při němž utrpěla žalobkyně těžká zranění. Žalovaná žalobkyni poskytla pojistné plnění v rozsahu 50 % uplatněných dílčích nároků, když měla za to, že škoda byla z 50 % spoluzaviněna poškozenou, která neměla nasazenou ochrannou cyklistickou přilbu.
3. Soud I. stupně vyšel ze shodných tvrzení účastníků o tom, že dne 20. 6. 2017 v době kolem 15:45 hod., v obci Xxx xxx, na ul. Xxx, M. R., jako řidič osobního motorového vozidla VW Passat Variant, RZ: xxx, po předchozím zastavení při pravém okraji vozovky naproti budově základní školy začal s vozidlem couvat, přičemž přehlédl za jeho vozidlem stojící cyklistku I. O. (žalobkyni), která za jeho vozidlem zastavila a při couvání došlo ke střetu zadní částí vozidla s jízdním kolem žalobkyně a k jejímu následnému pádu na vozovku, přičemž žalobkyně utrpěla těžké zranění, zejména nitrolební krvácení, zlomeninu báze lebny, pohmoždění mozkové tkáně, tržně zhmožděnou ránu týlní krajiny a další zranění. Řidič R. couvnul maximálně 1 m a došlo k nárazu, který ho překvapil, protože za sebou v zrcátkách nic neviděl, až po vystoupení z vozidla zaregistroval na zemi ležící žalobkyni. Technická závada, jako příčina dopravní nehody, nebyla zjištěna ani uplatněna. Jízdní kolo žalobkyně nebylo řádně vybaveno pro provoz na pozemní komunikaci, když chyběly odrazky ve výpletech kol. Usnesením státního zástupce Okresního státního zastupitelství v Olomouci ze dne 21. 8. 2017, č. j. 2 ZK 128/2017-5, bylo podání návrhu na potrestání podezřelého R. pro skutek výše popsany podmíněně odloženo podle § 179g odst. 1 písm. a), b), d) tr. řádu, přičemž podle § 179g odst. 3 tr. řádu mu byla stanovena zkušební doba v trvání 24 měsíců. Předmětné vozidlo bylo ke dni 20. 6. 2017 pojištěno u žalované z odpovědnosti za újmu způsobenou jeho provozem.
4. Soud I. stupně dále zjistil ze znaleckého posudku znalce MUDr. Jiřího Fialky, CSc. ze dne 2. 5. 2018, č. 7967, že nepoužití schválené cyklistické přilby žalobkyni při předmětné dopravní nehodě mělo zásadní vliv na závažnost poranění její hlavy s trvalými zdravotními následky. Pokud by použila certifikovanou přilbu, utrpěla by nejvýše lehký otřes mozku (dle Metodiky NS odškodnění bolesti = 20 bodů) bez trvalých následků a uvedené (lehké) pohmoždění bederní krajiny, rovněž bez trvalých následků.
5. Na podkladě těchto skutkových zjištění soud I. stupně uzavřel s odkazem na § 1 odst. 1 písm. a), § 3 odst. 1, § 6 odst. 2 a § 9 odst. 1 zákona č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla, § 2900, § 2918 a § 2927 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále i jen „o. z.“), § 4 písm. a) zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu), že žaloba je důvodná.

6. Soud I. stupně nejprve uvedl, že v posuzované věci byla spornou pouze otázka existence, resp. míry spoluodpovědnosti žalobkyně jako poškozené na následcích dopravní nehody v podobě újmy na jejím zdraví. Konstatoval, že žalovaná spatřuje existenci spoluodpovědnosti žalobkyně ve třech skutečnostech: 1) nepoužití ochranné cyklistické přilby, 2) neúplná povinná výbava jízdního kola žalobkyně (absence odrazek ve výpletech kol), 3) neponechání dostatečné vzdálenosti za vozidlem (zastavení maximálně 1 metr za vozidlem). Dle soudu I. stupně však nelze ani jednu z uvedených skutečností kvalifikovat jako porušení prevenční povinnosti žalobkyně ve smyslu § 2900 o. z. Soud I. stupně vysvětlil, že účelem § 2900 o. z. není v rámci systému prevence vytvářet nové ochranné normy, ale aplikovat již existující normy na povinnost bránit vzniku újmy na zájmech jiného, a pokud je prevenční povinnost zúžena na situace způsobení újmy třetímu, nelze porušení prevenční povinnosti spatřovat v situaci, kdy se jedná o způsobení újmy sobě samému.
7. Soud I. stupně se proto zabýval otázkou, zda lze tři výše uvedené skutečnosti kvalifikovat jako okolnosti, které se přičítají poškozené žalobkyni a jejichž následkem vznikla nebo se zvětšila újma na zdraví žalobkyně, a zda se tedy v intencích § 2918 o. z. povinnost škůdce nahradit škodu (povinnost pojišťovny vyplatit pojistné plnění) v takovém rozsahu poměrně sníží. Soud I. stupně vyšel z toho, že účast poškozeného na způsobené škodě se posuzuje bez ohledu na zavinění, je tedy posuzováno, do jaké míry přispělo chování poškozeného ke vzniku škody. Uvedl, že okolnosti přičitatelné poškozenému mohou spočívat jak ve skutečnostech, které by zakládaly spoluodpovědnost poškozeného za jemu vzniklou škodu, tak v jednání poškozeného, které neporušuje žádné jeho právní povinnosti, je však možné je s ohledem na zvyklosti soukromého života i na poměry poškozeného hodnotit jako neopatrné, či jako porušení přiměřené ochrany svého majetku či zájmu. Soud I. stupně v této souvislosti konstatoval, že zákon č. 361/2000 Sb. stanovuje v § 58 odst. 1 povinnost cyklisty mladšího 18 let za jízdy použít ochrannou přilbu schváleného typu podle zvláštního právního předpisu a mít ji nasazenou a řádně připevněnou na hlavě. Dle komentáře k tomuto zákonu tvoří cyklisti stejně jako chodci společně nejzranitelnější skupinu všech účastníků silničního provozu. Nejohroženější část těla cyklisty představuje hlava, jejíž zranění mívá obvykle velmi vážné až smrtelné důsledky. Odborné studie dokazují, že smrt na následky zranění hlavy způsobené pádem z kola může nastat již při rychlosti 11 km/hod. Cyklistům starším 18 let je ovšem ponecháno na jejich úvaze, zda a za jakých podmínek ochrannou přilbu použijí. Jakkoli riziko zranění hlavy při jízdě na kole, ať již následkem vlastního jednání či jednání jiné osoby (např. při pádu z kola, srážce s jiným účastníkem silničního provozu atp.) představuje všeobecně známou skutečnost, nelze dle názoru soudu I. stupně každé nepoužití ochranné přilby cyklistou jako účastníkem silničního provozu hodnotit jako neopatrné jednání představující okolnost přičitatelnou poškozenému dle § 2918 o. z. Tímto přístupem by totiž podle soudu I. stupně byla *de facto* judikatorně stanovena nová povinnost, zákonem dosud neupravená (čemuž chtěl zákonodárce změnou úpravy prevenční povinnosti zabránit). Soud I. stupně poukázal na to, že k dopravní nehodě, a tedy k poškození zdraví žalobkyně došlo v okamžiku, kdy sice žalobkyně byla účastnicí silničního provozu, avšak na jízdním kole nejela, nýbrž stála, nohy neměla na pedálech, ale na zemi. Za stojícím vozidlem zastavila právě z opatrnosti, neboť předjíždění v dané situaci, kdy neměla dostatečný výhled, vyhodnotila jako riskantní. V uvedeném jednání žalobkyně tak dle názoru soudu I. stupně nelze spatřovat nezachování dostatečné míry opatrnosti a vyvozovat z něj spoluodpovědnost žalobkyně za následky škodné události.
8. Co se týče neúplnosti výbavy jízdního kola žalobkyně, soud I. stupně uzavřel, že mezi touto okolností, která je žalobkyni přičitatelná, a vznikem újmy není příčinná souvislost. Soud I. stupně poukázal na to, že k dopravní nehodě došlo v měsíci červnu před čtvrtou hodinou odpolední za dobrých světelných podmínek. Žalobkyně v době střetu stála přímo za vozidlem (nikoliv bokem), tedy v úhlu, z kterého nejsou odrazky viditelné. Za této situace tak absence odrazek ve výpletu kol neměla dle soudu I. stupně na průběh a následky dopravní nehody žádný vliv.
9. Soud I. stupně nakonec nepovažoval zastavení žalobkyně za vozidlem max. na vzdálenost 1 metru za nezachování náležité míry opatrnosti ze strany žalobkyně. Neztotožnil se s názorem žalované,

že tímto jednáním žalobkyně porušila § 19 odst. 1 zák. o silničním provozu, neboť se nejednalo o řidiče vozidla, ale o cyklistu, nikoliv jedoucího za jiným vozidlem, ale stojícího, přičemž dané ustanovení směřuje k odvrácení srážky v případě náhlého snížení rychlosti nebo náhlého zastavení předjedoucího vozidla, nikoliv neočekávaného couvání vozidla. Zastavení žalobkyně max. 1 metr za stojícím vozidlem nemělo dle soudu I. stupně žádný vliv na vznik a následky dané dopravní nehody, neboť za daných podmínek, kdy bylo dostatečné denní světlo a žalobkyně za vozidlem zastavila ještě před okamžikem započetí couvání vozidla, tedy nevytvořila řidiči náhlou a neočekávanou překážku, nebyl dán žádný důvod zabraňující řidiči vozidla, aby při náležité kontrole dopravní situace za vozidlem žalobkyně spatřil a tomuto přizpůsobil své jednání.

10. Soud I. stupně proto uzavřel, že žaloba byla podána důvodně, když na straně žalobkyně jako poškozené neshledal žádnou okolnost jí přičitatelnou, jejímž následkem by újma na zdraví žalobkyně vznikla či se zvětšila, a proto žalované uložil povinnost doplatit pojistné plnění v kráceném rozsahu 50 %, představující částku 271 666 Kč.
11. O náhradě nákladů řízení rozhodl soud I. stupně s poukazem na § 142 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále jen „o. s. ř.“), a přiznal žalobkyni, jež byla v řízení zcela úspěšná, právo na náhradu nákladů řízení ve výši 101 316,90 Kč. Uvedl, že náklady sestávají z odměny za 6 úkonů právní služby po 7 580 Kč (příprava a převzetí zastoupení, předžalobní výzva, podání žaloby, podání ve věci samé ze dne 11. 4. 2018 a dne 16. 3. 2020, účast na jednání soudu dne 11. 11. 2019), z odměny za 3 úkony právní služby po 5 500 Kč (příprava a převzetí zastoupení, předžalobní výzva, podání návrhu na rozšíření žaloby), z odměny za 1 úkon právní služby za 9 420 Kč (účast na jednání soudu dne 5. 11. 2020) podle § 11 odst. 1 vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (dále jen „AT“), z náhrady hotových výdajů za uvedených 10 úkonů právní služby po 300 Kč podle § 13 odst. 3 AT, z cestovného k jednání soudu dne 11. 11. 2019 Olomouc – Praha a zpět ve výši 3 456,84 Kč (vzdálenost 568 km, základní náhrada 4,1 Kč/1 km, náhrada za spotřebovanou pohonnou hmotu při průměrné spotřebě 6 l/100 km, cena paliva BA ve výši 33,1 Kč/1 l), z cestovného k jednání soudu dne 5. 11. 2020 Olomouc – Praha a zpět ve výši 3 476,15 Kč (vzdálenost 568 km, základní náhrada 4,2 Kč/1 km, náhrada za spotřebovanou pohonnou hmotu při průměrné spotřebě 6 l/100 km, cena paliva BA ve výši 32 Kč/1 l) podle § 13 odst. 5 AT, z náhrady za promeškaný čas v rozsahu 24 půlhodin při sazbě 100 Kč za 1 započatou půlhodinu podle § 14 AT a 21 % DPH ve výši 17 583,94 Kč.
12. Žalovaná napadla rozsudek soudu I. stupně včasným a přípustným odvoláním z důvodů podle § 205 odst. 2 písm. e) a g) o. s. ř. Dle názoru žalované dospěl soud I. stupně k nesprávnému právnímu posouzení, když na straně žalobkyně jako poškozené neshledal žádnou okolnost jí přičitatelnou, jejímž následkem by újma na zdraví žalobkyně vznikla či se zvětšila. Tento závěr soudu I. stupně je zcela v rozporu s provedeným dokazováním, když ze závěru znaleckého posudku znalce MUDr. Jiřího Fialky, CSc., ze dne 2. 5. 2018, č. 7967, vyplývá, že nepoužití schválené cyklistické přilby žalobkyní při předmětné dopravní nehodě mělo zásadní vliv na závažnost poranění její hlavy s trvalými zdravotními následky. Pokud by žalobkyně použila jakoukoliv certifikovanou přilbu, utrpěla by nejvýše lehký otřes mozku bez trvalých následků. Žalobkyně proto tím, že nepoužila ochrannou cyklistickou přilbu, si počínala neopatrně a nevyužila dostupné a využívané možnosti ochrany jejího života a zdraví, jakou je právě cyklistická přilba, která je obvyklou a zcela běžnou výbavou každého cyklisty. Žalovaná dále uvedla, že pro posouzení věci není rozhodující, zda žalobkyně byla jako účastník silničního provozu v pohybu (jela na kole a nohy měla na pedálech) nebo zda v rámci aktuální dopravní situace jako účastník silničního provozu zastavila a stála a měla nohy na zemi, neboť neustále byla účastníkem silničního provozu. Žalovaná se rovněž neztotožnila se závěrem soudu I. stupně, že žalobkyně zachovala dostatečnou míru opatrnosti, když zastavila za vozidlem v maximální vzdálenosti 1 metru. Z nehodového děje je zřejmé, že žalobkyně musela jet za tímto vozidlem a když viděla, že vozidlo zastavilo, vyhodnotila aktuální dopravní situaci tak, že také zastavila, ale dle názoru žalované bohužel příliš blízko za právě

zastaveným vozidlem, kdy na kole s nohama na zemi neměla možnost v této vzdálenosti pohotovější reakce na aktuální dopravní situaci. Žalovaná pak připustila, že neúplná výbava jízdního kola žalobkyně (absence odrazek ve výpletech kol) neměla na následky předmětné dopravní nehody téměř žádný vliv, nicméně tato skutečnost dle žalované dokresluje přístup žalobkyně, která se jako účastník silničního provozu chová neopatrně, když nemá v pořádku ani povinnou výbavu jízdního kola. Žalovaná navrhl, aby odvolací soud napadený rozsudek soudu I. stupně změnil tak, že žalobu zamítne a přizná žalované náhradu nákladů řízení.

13. Žalobkyně se k odvolání žalované vyjádřila tak, že s ním nesouhlasí. Dle žalobkyně je třeba nalézt hranici toho, jaké okolnosti se poškozenému přičítají a snižují tak výši náhrady újmy, na kterou má právo, a jaké okolnosti se již pro tyto účely poškozenému nepřičítají. Samotný fakt, že poškozený byl „v nesprávné době na nesprávném místě“ neznamená, že dal ke vzniku újmy svým jednáním podnět. Žalobkyně je toho názoru, že aby bylo možno poškozeného považovat za „spoluodpovědného“ za vznik škody, musel by sám zavdat příčinu k jejímu vzniku, což však v tomto případě splněno nebylo. Žalobkyně vytkla žalované, že nebere v potaz, že žalobkyně v době střetu na kole nejela, ale stála (její rychlost tedy byla 0 km/h) a nohy měla z pedálů na zemi, což znamená, že její postavení bylo totožné s postavením chodce. Chodci však helmy nenosí a ani to po nich nikdo nežádá. Dle žalobkyně je pak vzdálenost jednoho metru mezi stojícími vozidly, případně mezi vozidlem a jiným účastníkem silničního provozu, velká či dokonce nadstandardní. Není povinností a ani znakem potřebné opatrnosti chodce (v tomto případě stojící žalobkyně s kolem), aby za stojícím vozidlem ponechávala vzdálenost ještě větší, neboť varianta, že by auto při rozjezdu couvlo o celý metr, je značně nepravděpodobná. Žalobkyně projevila až nadstandardní míru opatrnosti právě tím, že za vozidlem zastavila, a to právě při vědomí, že by řidič mohl být nepozorný a mohl si jí nevšimnout. Proto raději zůstala stát za vozidlem a sesedla z kola, než aby riskovala, že ji auto srazí během předjíždění. Žalobkyně sama žádnou příčinu k nehodě nezavdala, a byl to pouze a jen řidič předmětného vozu, kdo je za nehodu a její následky plně odpovědný. Žalobkyně navrhl, aby odvolací soud napadený rozsudek soudu I. stupně potvrdil jako věcně správný.
14. Odvolací soud přezkoumal napadený rozsudek soudu I. stupně včetně řízení, které jeho vydání předcházelo postupem podle § 212 a § 212a odst. 1 a 5 o. s. ř., a poté dospěl k závěru, že odvolání je částečně důvodné.
15. Odvolací soud nejprve postupem podle § 213 odst. 3 a 4 o. s. ř. za použití § 213a odst. 2 o. s. ř. částečně zopakoval dokazování listinami, které již sice byly provedeny v řízení před soudem I. stupně, soud I. stupně z nich však neučinil žádná skutková zjištění, a dále doplnil dokazování o účastníky navržený důkaz, který dosud nebyl proveden. Z nich odvolací soud zjistil, že žalovaná oznámila dne 6. 3. 2018 žalobkyni, že bolestné bylo dle zprávy o poškození zdraví MUDr. Ch. a zdravotní dokumentace stanoveno odborným lékařem ve výši 1 012 Kč x 275,89 Kč = 279 201 Kč, uznán poplatek za zpracování zprávy ve výši 200 Kč, pobyt v lázních Xxx (xxx) ve výši 2 520 Kč a náklady na léky ve výši 825 Kč, celkem částka 282 746 Kč, z nichž však žalovaná poskytuje žalobkyni z důvodu neukončení šetření ve věci zálohové plnění ve výši 50 %, tj. částku 141 373 Kč (*oznámení o poskytnutí žaloby pojistného plnění z pojištění odpovědnosti ze dne 6. 3. 2018*), dne 21. 3. 2018 oznámila žalovaná žalobkyni, že bylo uznáno jízdné dle předložených jízdének a zdravotní dokumentace ve výši 1 176 Kč a lék Xxx ve výši 35 Kč, z nichž však žalovaná poskytuje žalobkyni z důvodu neukončení šetření ve věci zálohové plnění ve výši 50 %, tj. částku 606 Kč (*oznámení o poskytnutí žaloby pojistného plnění z pojištění odpovědnosti ze dne 21. 3. 2018*), dne 24. 4. 2018 oznámila žalovaná žalobkyni, že byla uznána ztráta na výdělků za období od 21. 6. 2017 do 28. 2. 2018 ve výši 36 519 Kč, z které však žalovaná poskytuje žalobkyni z důvodu neukončení šetření ve věci zálohové plnění ve výši 50 %, tj. částku 18 260 Kč (*oznámení o poskytnutí žaloby pojistného plnění z pojištění odpovědnosti ze dne 24. 4. 2018*), dne 15. 5. 2018 oznámila žalovaná žalobkyni, že byla uznána ztráta na výdělků za období od 1. 3. do 1. 4. 2018 ve výši 3 023 Kč, z které však žalovaná poskytuje žalobkyni z důvodu spoluzpůsobení si újmy nepoužitím ochranné přilby plnění ve výši 50 %, tj.

částku 1 512 Kč (*oznámení o poskytnutí pojistného plnění z pojištění odpovědnosti ze dne 15. 5. 2018*), a 27. 1. 2020 oznámila žalovaná žalobkyni, že na základě znaleckého posudku byla stanovena náhrada za ztížení společenského uplatnění ve výši 219 830 Kč, z které však žalovaná poskytuje žalobkyni z důvodu spoluzpůsobení si újmy nepoužitím ochranné přilby plnění ve výši 50 %, tj. částku 109 915 Kč (*oznámení o poskytnutí pojistného plnění z pojištění odpovědnosti ze dne 27. 1. 2020*).

16. Odvolací soud po přezkumu napadeného rozsudku a po zopakování důkazů a doplnění dokazování konstatuje, že soud I. stupně si pro své rozhodnutí opatřil dostatek důkazů, z kterých čerpal správná skutková zjištění (doplněno o zjištění odvolacího soudu) o tom, že dne 20. 6. 2017 došlo při couvání osobního motorového vozidla VW Passat Variant, RZ: xxx, na pozemní komunikaci ke střetu jeho zadní části s jízdním kolem žalobkyně, která za vozidlem zastavila ve vzdálenosti maximálně 1 metru tak, že ji řidič vozidla za sebou v zrcátkách neviděl, po nárazu došlo k pádu žalobkyně na vozovku, při kterém utrpěla těžká zranění (zejm. nitrolební krvácení, zlomeninu báze lebny, pohmoždění mozkové tkáně, tržně zhmožděnou ránu týlní krajiny a další). Viníkem dopravní nehody byl orgány činnými v trestním řízení shledán řidič předmětného vozidla, které bylo ke dni dopravní nehody pojištěno u žalované z odpovědnosti za újmu způsobenou jeho provozem. Žalobkyně neměla při dopravní nehodě (ani při jízdě na jízdním kole bezprostředně před jeho zastavením) cyklistickou přilbu, jízdní kolo žalobkyně nebylo vybaveno odrazkami ve výpletech kol. Žalovaná na uplatněných nárocích žalobkyně uznala bolestné ve výši 279 201 Kč (1 012 bodů), poplatek za zpracování zprávy ve výši 200 Kč, pobyt v lázních Xxx ve výši 2 520 Kč, náklady na léky ve výši 825 Kč, jízdné ve výši 1 176 Kč, náklady na lék Xxx ve výši 35 Kč, ztrátu na výdělku za období od 21. 6. 2017 do 28. 2. 2018 ve výši 36 519 Kč, ztrátu na výdělku za období od 1. 3. do 1. 4. 2018 ve výši 3 023 Kč a ztížení společenského uplatnění ve výši 219 830 Kč, celkem pojistné plnění ve výši 543 329 Kč, které však krátila o 50 % z důvodu podílu žalobkyně na vzniku újmy nepoužitím ochranné přilby. Žalovaná tak žalobkyni na pojistném plnění vyplatila částku 271 664,50 Kč. Soudní znalec MUDr. Jiří Fialka, CSc. konstatoval, že nepoužití schválené cyklistické přilby žalobkyni při dopravní nehodě mělo zásadní vliv na závažnost poranění její hlavy s trvalými zdravotními následky. Pokud by žalobkyně použila certifikovanou přilbu, utrpěla by nejvýše lehký otřes mozku (bolestné by odpovídalo 20 bodům) bez trvalých následků a uvedené (lehké) pohmoždění bederní krajiny, rovněž bez trvalých následků.
17. Soud I. stupně nepochybil, když na jím správně zjištěný skutkový stav věci aplikoval příslušná ustanovení zákona č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla, zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník a zákona č. 361/2000 Sb., o silničním provozu. Jím provedené posouzení věci však odvolací soud sdílí pouze částečně /v tomto směru tak je částečně důvodná odvolací námitka žalované dle § 205 odst. 2 písm. g) o. s. ř./ a uvádí následující:
18. Odvolací soud souhlasí se soudem I. stupně v jeho závěru, že § 2900 o. z., dle kterého *vyžadují-li to okolnosti případu nebo zvyklosti soukromého života, je každý povinen počínat si při svém konání tak, aby nedošlo ke nedůvodné újmě na svobodě, životě, zdraví nebo na vlastnictví jiného*, na daný případ nelze aplikovat. Soud I. stupně přílehavě poukázal na to, že citované ustanovení sice navazuje na § 415 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění účinném do 31. 12. 2013 (dále jen „obč. zák.“), v tom směru, že upravuje zásadu prevence, nová právní úprava prevenční povinnosti je však zúžena (mimo jiné) na situace způsobení újmy jinému. K tomu odvolací soud doplňuje, že prevenční povinnost se nyní ukládá pouze při konání (tj. aktivním chování osoby); je-li někdo pasivní (tj. nekoná), nelze konstruovat jeho povinnost k náhradě podle § 2900 o. z. V posuzované věci byla žalobkyně pasivní (nepoužila ochrannou cyklistickou přilbu, neměla odrazky ve výpletech kol a zastavila blízko za motorovým vozidlem) a chráněným statkem bylo zdraví žalobkyně a nikoliv třetí osoby, prevenční povinnost ve smyslu § 2900 o. z. tedy žalobkyně neporušila.
19. Soud I. stupně se dále správně zabýval tím, zda žalovanou tvrzené okolnosti případu, tj. nepoužití cyklistické přilby, absence odrazek ve výpletech kol a neponechání dostatečné vzdálenosti za vozidlem, mohou být přičítány žalobkyni, jakožto poškozené, ve smyslu § 2918 o. z., a zda lze

tak povinnost škůdce nahradit škodu (zde povinnost žalované pojišťovny poskytnou pojistné plnění za pojištěného škůdce dle § 6 odst. 2 zákona č. 168/1999 Sb.) poměrně snížit.

20. Soud I. stupně ve vztahu k absenci cyklistické přílby u žalobkyně přiléhavě konstatoval, že účasť poškozeného na způsobené škodě ve smyslu § 2918 o. z. se posuzuje bez ohledu na zavinění a bez ohledu na to, zda takové jednání je či není protiprávní, neboť postačuje, pokud je možné hodnotit je jako neopatrné s ohledem na zvyklosti soukromého života. Na druhou stranu soud I. stupně uzavřel, že nepoužití ochranné přílby cyklistou starším 18 let nelze sankcionovat a hodnotit jako neopatrné jednání, neboť by tím byla judikatorně stanovena nová povinnost, zákonem neupravená. Tento názor soudu I. stupně odvolací soud nesdílí.
21. Odvolací soud konstatuje, že judikatura Nejvyššího soudu byla za účinnosti zákona č. 40/1964 Sb. ustálena v závěru, že i pokud zákon (zde zákon č. 361/2000 Sb.) nestanoví povinnost cyklisty staršího 18 let použít za jízdy na jízdním kole ochrannou přílbu a mít ji nasazenou a řádně připevněnou na hlavě, může v rozsahu, v němž se nepoužití takové přílby podílelo na vzniku (zvětšení) škody utrpěné cyklistou při dopravní nehodě zaviněné řidičem motorového vozidla, založit spoluzavinění poškozeného na vzniku takové škody ve smyslu § 441 obč. zák. (srov. např. rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 20. 1. 2010, sp. zn. 25 Cdo 2258/2008 nebo ze dne 27. 6. 2012, sp. zn. 25 Cdo 2974/2011). Uvedené závěry lze podle odvolacího soudu vztáhnout i k nyní platné právní úpravě, konkrétně k ustanovení § 2918 o. z., které upravuje spoluúčast poškozeného na vzniklé škodě (dříve § 441 obč. zák., který vycházel ze spoluzavinění poškozeného), neboť ani při změněné koncepci právní úpravy obecné prevenční povinnosti (viz výše popsaný rozdíl mezi § 415 obč. zák. a § 2900 o. z.) nelze dovozovat, že újmu, na které se poškozený bude spoluúčastnit vlastním jednáním či opomenutím, mu budou povinny nahradit jiné osoby. Úprava spoluúčasti poškozeného na vzniklé škodě dle § 2918 o. z. vychází z toho, že škoda nemusí být pouze výsledkem jednání škůdce, nýbrž může být vyvolána i samotným poškozeným; v takovém případě poškozený poměrně nebo zcela nese škodu vzniklou okolnostmi na jeho straně (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. 1. 2020, sp. zn. 25 Cdo 2216/2019).
22. Odvolací soud dále uvádí, že cyklista, který v průběhu jízdy na jízdním kole jízdu na pozemní komunikaci na okamžik přerušil, tzn. zastavil (ať již z důvodu náhlé překážky či v důsledku nastalé dopravní situace), zůstává stále cyklistou, nelze jej pro takový nahodilý okamžik považovat za chodce, jak se domnívá žalobkyně. Povinností chodce především je, aby užíval chodník nebo stezku pro chodce (§ 53 odst. 1 zákona o silničním provozu), žalobkyně však zastavila své cyklistické kolo na pozemní komunikaci, nevedla jej vedle sebe na chodníku, dala pouze nohy z pedálů na zem a v tom okamžiku byla sražena couvajícím vozidlem, jak sama tvrdí v žalobě.
23. Jak již uvedl soud I. stupně, je všeobecně známou skutečností, že nejohroženější částí těla cyklisty je hlava, jejíž zranění mívá obvykle velmi vážné až smrtelné důsledky, a že odborné studie dokazují, že smrt na následky zranění hlavy způsobené pádem z kola může nastat již při rychlosti 11 km/hod. Stejně závěry pak vyplývají ze znaleckého posudku MUDr. Jiřího Fialky, CSc. vypracovaného dne 2. 5. 2018 pod č. 7987. Jmenovaný soudní znalec uvedl, že pokud by žalobkyně měla při předmětné dopravní nehodě cyklistickou přílbu, náraz její hlavy do vozovky by byl ztlumen a žalobkyně by neutrpěla závažné poranění hlavy. Ze závěrů statistických studií citovaných znalcem ve znaleckém posudku vyplývá, že přílby z 63 % až 88 % snižují riziko vzniku poranění hlavy, mozku a těžkých mozkoměrných zranění u všech věkových kategorií. Podle soudního znalce by pak žalobkyně při použití cyklistické přílby mohla utrpět nejvýše lehký otřes mozku a lehké pohmoždění bederní krajiny, vše bez trvalých následků a s ohodnocením bolesti 20 body. Jak vyplynulo z provedeného dokazování, bolestné žalobkyně při absenci cyklistické přílby bylo ohodnoceno 1 012 body, navíc bylo ztíženo její společenské uplatnění a vznikla jí i další škoda (v podobě ztráty na výdělku, nákladů na pobyt v lázních, na léky a jízdné).
24. Odvolací soud je na rozdíl od soudu I. stupně toho názoru, že jízdu na kole na pozemní komunikaci (bez ohledu na plánovanou vzdálenost jízdy) bez použití ochranné cyklistické přílby cyklistou

starším 18 let, je třeba považovat za velmi neopatrné jednání s ohledem na všeobecně známou skutečnost značného rizika zranění hlavy při nepoužití cyklistické přilby při pádu z kola nebo při srážce s jiným účastníkem silničního provozu, jakož i s ohledem na běžnou dostupnost této ochranné pomůcky, která je součástí obvyklé výbavy každého cyklisty. Lze proto uzavřít, že škoda, jejíž náhrady v podobě pojistného plnění se žalobkyně domáhá v tomto řízení, se zcela jistě zvětšila následkem okolnosti, která se přičítá žalobkyni, přičemž tato okolnost se na vzniku škody nepodílela jen zanedbatelným způsobem.

25. Odvolací soud se proto zabýval tím, jaká je míra účasti poškozené žalobkyně na způsobené škodě a v jaké míře tím bude vyloučena povinnost škůdce k náhradě škody a tím povinnost žalované poskytnout pojistné plnění za pojištěného škůdce. Nejvyšší soud ve svých rozhodnutích aproboval závěry nižších soudů, kterými byla určena míra účasti poškozených cyklistů v silničním provozu na vzniku újmy v situaci, kdy nepoužili ochrannou cyklistickou přilbu, a to jak v rozsahu 10 % (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. 1. 2010, sp. zn. 25 Cdo 2258/2008; cyklista s dlouholetými zkušenostmi, jednoznačným viníkem dopravní nehody byl shledán řidič motorového vozidla, který při odbočování nedal cyklistovi přednost a narazil do něj, cyklista nemohl vznik nehody nikterak odvrátit), tak v rozsahu 80 % (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 6. 2012, sp. zn. 25 Cdo 2974/2011; řidič motorového vozidla zastavil u pravého okraje pozemní komunikace, otevřel levé přední dveře, které zachytily rám objíždějícího jízdního kola, cyklistka spadla a utrpěla smrtelné zranění hlavy, viníkem dopravní nehody byl shledán řidič vozidla). Městský soud v Praze v rozsudku ze dne 28. 7. 2020, č. j. 30 Co 190/2020-70, potvrdil závěr soudu I. stupně o míře účasti cyklisty bez cyklistické přilby na vzniku újmy v rozsahu 40 % (viníkem dopravní nehody byl shledán řidič motorového vozidla, který při odbočování vlevo nedal cyklistovi přednost v jízdě, došlo ke srážce vozidla s kolem a pádu cyklisty). Z uvedeného je zřejmé, že zobecnění, tj. vytvoření obecného pravidla aplikovatelného na jiné obdobné případy, není možné, je proto třeba posoudit konkrétní okolnosti každého jednotlivého případu.
26. V posuzované věci byl viníkem dopravní nehody shledán řidič motorového vozidla, který porušil svou zákonnou povinnost neohrozit při couvání ostatní účastníky provozu na pozemních komunikacích dle § 24 odst. 2 zákona o silničním provozu. Žalobkyně nemohla s největší pravděpodobností vznik nehody nijak odvrátit, žádnou zákonnou povinnost, která by vedla ke vzniku nehody, neporušila. Soud I. stupně přiléhavě poukázal na to, že s ohledem na to, že k dopravní nehodě došlo v měsíci červnu před čtvrtou hodinou odpolední za dobrých světelných podmínek, nemohla být absence odrazek ve výpletech kol příčinou dopravní nehody, když žalobkyně navíc v době střetu stála přímo za vozidlem (nikoliv bokem). Žalovaná sama v odvolacím řízení připustila, že tato skutečnost neměla na vznik dopravní nehody a zejména na její následky téměř žádný vliv. Co se týká námítky žalované, že žalobkyně zastavila za motorovým vozidlem příliš blízko (maximálně 1 metr), pak ani tato skutečnost nemůže být přičítána žalobkyni k tíži, navíc se ani nejedná o porušení zákonné povinnosti (soud I. stupně správně uzavřel, že § 19 odst. 1 zákona o silničním provozu ukládající povinnost udržovat dostatečnou bezpečnostní vzdálenost mezi vozidly, se týká jízdy vozidly, nikoliv jízdy na jízdním kole). Žalobkyně vysvětlila, že za stojícím motorovým vozidlem zastavila, neboť očekávala, že se vozidlo rozjede vpřed a pokud by žalobkyně vozidlo předjížděla, mohlo by ji srazit. Takové chování žalobkyně lze dle odvolacího soudu považovat za jednání opatrné, není tak okolností, která se podílela na vzniku škody.
27. Odvolací soud s ohledem na veškeré výše uvedené skutečnosti stanovil míru účasti žalobkyně na vzniku škody v rozsahu 30 %, neboť žalobkyně svým chováním neporušila žádnou právní povinnost, která by se na vzniku škody podílela přinejmenším stejnou mírou, jakou se na ní podílel řidič motorového vozidla a kdy by tak bylo možné uvažovat o míře účasti žalobkyně na vzniku škody v rozsahu 50 %. Nepoužití ochranné cyklistické přilby je však třeba považovat za velmi neopatrné chování, které mělo zcela zásadní vliv na rozsah a závažnost újmy, jak bylo zjištěno ze znaleckého posudku MUDr. Jiřího Fialky, CSc., neboť při jejím použití by žalobkyně utrpěla nejvýše lehký otřes mozku a lehké pohmoždění bederní krajiny bez trvalých následků. Rozdíl

bodového ohodnocení bolesti žalobkyně při použití ochranné přilby v rozsahu 20 bodů a ohodnocení bolesti žalobkyně bez použití ochranné přilby v rozsahu 1 012 bodů je značný. Při použití ochranné cyklistické přilby by též žalobkyni s největší pravděpodobností nevznikly náklady na pobyt v lázních, nebylo by ani ztíženo její společenské uplatnění, ztráta na výdělku by byla podstatně nižší.

28. Ze všech těchto důvodů dospěl odvolací soud k závěru, že žalobkyně má vůči žalované nárok na výplatu pojistného plnění v rozsahu 70 % škody způsobené žalobkyni pojištěncem žalované, tj. 380 330,30 Kč (celková výše škody byla mezi účastníky řízení nesporná a byla žalovanou vyčíslena na částku 543 329 Kč). Žalovaná již žalobkyni uhradila částku 271 664,50 Kč, k úhradě tak zbývá částka 108 665,80 Kč.
29. Odvolací soud proto postupem podle § 220 odst. 1 písm. a) o. s. ř. rozsudek soudu I. stupně ve výroku ad I. změnil částečně tak, že se žaloba o zaplacení částky 163 000,20 Kč zamítá; jinak jej ohledně uložení povinnosti žalované zaplatit žalobkyni částku 108 665,80 Kč do tří dnů od právní moci rozsudku jako věcně správný potvrdil (§ 219 o. s. ř.).
30. O nákladech řízení před soudy obou stupňů (§ 224 odst. 2 o. s. ř.) rozhodl odvolací soud podle zásady poměrného úspěchu ve věci (§ 224 odst. 1, § 142 odst. 2 o. s. ř.). Předmětem řízení bylo zaplacení částky 271 666 Kč, žalobkyně byla úspěšná v rozsahu 40 %, když žalované byla uložena povinnost zaplatit žalobkyni 108 665,80 Kč, neúspěšná byla v rozsahu 60 % (žaloba byla částečně, ohledně požadavku na zaplacení 163 000,20 Kč zamítnuta). V řízení tak byla převážně úspěšná žalovaná, a to v rozsahu 20 % (60 % - 40 %), proto má vůči převážně neúspěšné žalobkyni právo na náhradu nákladů řízení v uvedené poměrné části.
31. Žalovaná v řízení vynaložila náklady ve výši 98 768, a to za zaplacený soudní poplatek částku 13 584 Kč a za právní zastoupení částku 85 184 Kč, která sestává z mimosmluvní odměny za 8 účelně vynaložených úkonů právní služby (§ 6 odst. 1, § 7 a § 8 odst. 1 AT), a to: 1/ převzetí a příprava zastoupení ve výši 7 580 Kč z tarifní hodnoty 161 751 Kč dle § 11 odst. 1 písm. a) AT, 2/ vyjádření k žalobě ze dne 11. 1. 2019 ve výši ve výši 7 580 Kč z tarifní hodnoty 161 751 Kč dle § 11 odst. 1 písm. d) AT, 3/ účast na jednání před soudem I. stupně dne 11. 11. 2019 ve výši 7 580 Kč z tarifní hodnoty 161 751 Kč dle § 11 odst. 1 písm. g) AT, 4/ písemné podání k výzvě soudu ze dne 10. 12. 2019 ve výši ve výši 7 580 Kč z tarifní hodnoty 161 751 Kč dle § 11 odst. 1 písm. d) AT, 5/ účast na jednání před soudem I. stupně dne 5. 11. 2020 ve výši 9 420 Kč z tarifní hodnoty 271 666 Kč (po připuštění rozšíření žaloby usnesením soudu I. stupně ze dne 7. 7. 2020) dle § 11 odst. 1 písm. g) AT, 6/ vyjádření k rozšířené žalobě ze dne 23. 10. 2020 ve výši 9 420 Kč z tarifní hodnoty 271 666 Kč dle § 11 odst. 1 písm. d) AT, 7/ odvolání proti rozsudku soudu I. stupně ze dne 18. 1. 2021 včetně jeho odůvodnění ze dne 19. 1. 2021 ve výši 9 420 Kč z tarifní hodnoty 271 666 Kč dle § 11 odst. 1 písm. k) AT, 8/ účast na jednání před odvolacím soudem dne 25. 8. 2021 ve výši 9 420 Kč z tarifní hodnoty 271 666 Kč dle § 11 odst. 1 písm. g) AT, paušální náhrady hotových výdajů za 8 úkonů právní služby po 300 Kč podle § 13 odst. 1, 4 advokátního tarifu a 21 % DPH ve výši 14 784 Kč. Zaplacení jejich 20 %, tj. částky 19 753,60 Kč odvolací soud uložil žalobkyni ve lhůtě tří dnů od právní moci rozsudku dle § 211 a § 160 odst. 1 část věty před středníkem o. s. ř., k rukám zástupkyně žalované dle § 149 odst. 1 o. s. ř.
32. Pouze pro úplnost odvolací soud dodává, že o nákladech řízení nerozhodoval podle § 142 odst. 3 o. s. ř., dle něhož i když měl účastník ve věci úspěch jen částečný, může mu soud přiznat plnou náhradu nákladů řízení, měl-li neúspěch v poměrně nepatrné části nebo záviselo-li rozhodnutí o výši plnění na znaleckém posudku nebo na úvaze soudu. Dle odvolacího soudu muselo být žalobkyni při podání žaloby (včetně jejího rozšíření) zřejmé, že judikatura Nejvyššího soudu je dlouhodobě ustálena v závěru, že i pokud zákon nestanoví povinnost cyklisty staršího 18 let použít za jízdy na jízdním kole ochrannou přilbu, zakládá v rozsahu, v němž se nepoužití takové přilby podílelo na vzniku (zvětšení) škody utrpěné cyklistou při dopravní nehodě zaviněné řidičem motorového vozidla, spoluzavinění poškozeného na vzniku takové škody. Žalobkyně přesto

požadovala zaplacení pojistného plnění v plné výši, aniž by připustila alespoň minimální své pochybení v podobě nevynaložení veškeré možné ochrany svého zdraví, ačkoliv jí byly známy závěry znaleckého posudku MUDr. Jiřího Fialky, CSc., kdy navíc zcela nepřiléhavě a pouze účelově argumentovala tím, že v době dopravní nehody byla v postavení chodce a nikoliv cyklisty.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku **lze** podat dovolání do dvou měsíců ode dne doručení rozhodnutí odvolacího soudu k Nejvyššímu soudu ČR prostřednictvím soudu, který rozhodoval ve věci v prvním stupni, a to za podmínek uvedených v § 237 o. s. ř.

Praha 25. srpna 2021

JUDr. Aleš Nezdařil v. r.
předseda senátu